

Nr 99.

Av herr **Jonsson** i Hökhult, *om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om rätt att till fullgörande av skyldighet att underhålla enskild väg taga väglagningsämnen å annans mark.*

Lagen om enskilda vägars byggande och underhåll å landet av den 5 juli 1907 har fyllt ett länge känt behov, och en stor del av enskilda by- och utfartsvägar hava på grund av lagens tillkomst redan blivit försatta i ett bättre farbart skick.

Men det har visat sig under de år, som gått, sedan denna lag trätt i kraft, att det är en väsentlig brist i lagen. Vaghållningsskyldige i de enskilda vägarna hava icke i lagen blivit tillerkända rätt att taga väglagningsämne å annans mark till byggande och underhåll av vägar. Denna brist är så stor, att den bör så fort som möjligt avhjälpas. Svårigheter hava uppstått för vaghållare å enskilda vägar att å annans mark få taga väglagningsämnen. En del vaghållare hava av jordägare blivit nekade att taga väglagningsämne å deras mark till underhåll av väg, där sådant funnits i närheten av vägen och varit därtill lämpligt, och de hava på grund därav nödgats frakta väglagningsämne från långa avstånd till sin väg. Andra jordägare hava visserligen tillåtit taga väglagningsämnen å sin mark men fordrat så hög ersättning därför, att kostnaden blivit oskäligt stor för underhållet av vägen.

Det finnes åtskilliga personer, som hava kvarnar, sågar och fabriksanläggningar, som ligga på sådana platser, att de bliva ålagda skyldighet att för dessa verk eller anläggningar underhålla enskilda vägar, men som själva icke hava mera mark än som nödvändigt erfordras för anläggningarna. Om nu dessa personer icke få taga väglagningsämnen å an-

nans mark, där sådant finnes, eller det fordras oskäligt hög ersättning därför, så kan det bliva stora svårigheter för dessa väghållare att kunna fullgöra dem åliggande skyldighet.

Den, som är skyldig bygga och underhålla enskilda vägar, bör hava rättighet att å annans mark mot ersättning få taga väglagningsämne, där sådant finnes att tillgå i närheten av vägen, och är därtill lämpligt, och icke är till synnerligt men för jordägaren, såsom sand, grus eller sten, så mycket, som erfordras för vägs byggande och underhåll, såvida han skall kunna fullgöra denna skyldighet utan allt för stora kostnader och hålla god väg.

Att ålägga väghållningsskyldighet och icke bereda möjlighet för väghållare att få taga väglagningsämnen å annans mark, är obilligt och kan icke vara rättvist, det kan förorsaka väghållningsskyldige svåra obehag och stora kostnader, om de icke kunna komma till uppgörelse med jordägaren.

I lagen av den 23 oktober 1891 paragraf 33 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet å de allmänna vägarna är stadgat: Vill någon å annans mark taga sand, grus eller sten till vägs underhåll, och kan överenskommelse med jordägaren icke träffas, äger häradsrätten, då väghållningsskyldig eller vägstyrelsen därom instämmer talan, bestämma, varest nämnda väglagningsämnen tjänligast och till minsta skada för jordägaren må avhämtas samt till vilket belopp ersättning därför skall utgivas.

Att såsom i väglagen rörande de allmänna vägarna är stadgat med anlitande av häradsrätt och därav möjligen följande häradssyn å den ifrågasvarande platsen bestämma, var den väghållningsskyldige lämpligast och till minsta skada för jordägaren får taga väglagningsämnen och bestämma ersättning därför, blir en oskäligt stor kostnad för de väghållningsskyldige. De väghållningsskyldige å de allmänna vägarna draga sig för att anlita häradsrätt och häradssyn, äfven då stora svårigheter möta att träffa överenskommelse med jordägaren rörande rätt att få taga väglagningsämnen för de allmänna vägarna. Sådana bestämmelser och värden kunna nog bestämmas och åsättas av en nämnd av endast tre personer för en mindre kostnad och ske opartiskt och rättvist i alla fall.

Kan överenskommelse emellan jordägaren och väghållningsskyldige icke träffas, var väglagningsämnen tjänligast och till minsta skada för jordägaren få avhämtas samt till vilket belopp ersättning därför skall utgå, bör denna fråga kunna avgöras av en nämnd bestående av t. ex. tre personer, som väljas bland nämndemän eller gode män i skiftesärenden

på så sätt, att jordägaren väljer en, den eller de väghållningsskyldige välja en och de sålunda valda utse en. Dessa få i uppdrag att bestämma var väglagningsämnen lämpligast och till minsta skada för jordägaren må tagas samt bestämma den skäliga ersättning, som skall erläggas därför. Skulle det vara mera lämpligt kan en annan sammansättning göras i denna nämnd, som hade större förutsättningar för att bättre kunna fullgöra ifrågavarande uppdrag. Men man bör dock i alla fall se till att sammansättningen i denna nämnd bliver sådan, att kostnaden för denna förrättning icke bliver oskäligt stor, så att de hava orsak att draga sig för att anlita den.

Då väghållningsskyldige å de enskilda vägarna icke hava rättighet att taga väglagningsämne å annans mark, kan icke vid taxering för vägdelning nödig hänsyn tagas till var väglagningsämne lämpligast finnes att tillgå.

Om vi i lagen bleve tillerkända rätt att taga väglagningsämnen å annans mark till underhåll å enskilda vägar, skulle det nog gå lättare för väghållningsskyldige att träffa överenskommelse med jordägarne att få taga väglagningsämnen å deras mark utan att behöva anlita rättsliga åtgärder.

Lika rätt som väghållningsskyldige å de allmänna vägarna åtnjuta att utan avgift taga väglagningsämne å statens domäner och skogsallmänningar till byggande och underhåll av allmän väg, bör även tillförsäkras väghållare å enskilda vägar för sitt vägunderhåll.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag,

att riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och till riksdagen inkomma med förslag till lag huru och på vad sätt väghållningsskyldige å enskilda vägar må äga rättighet att å annans mark mot ersättning taga väglagningsämnen till enskilda vägars byggande och underhåll ävensom rätt att utan avgift taga väglagningsämnen å statens jordbruksdomäner och skogsallmänningar.

Stockholm den 29 maj 1914.

J. A. Jonsson.

I motionen instämma

Bernhard Nilsson.

O. Johanson.

